

SCRIPTORES LATINI

PRINCIPES.

RECENSUIT ET EDIDIT

JOH. AUG. AMAR.

Nobiscum peregrinantur, rusticantur.

CIC. pro ARCH. c. VII, n. 17.

IV.

EXCUDEBAT P. DIDOT, NATU MAJOR,
EQUES ORDINIS REGII S. MICHAELIS,
REGIUS TYPOGRAPHUS.

CAII
VALERII CATULLI
CARMINA

E RECENSIONE

FRID. GUIL. DOERINGII,

GYMNAS. GOTH. DIRECTORIS

EDIDIT J. A. AMAR.

PARISIIS
APUD LEFEVRE BIBLIOPOLAM.

M DCCC XXI.

C. VALERII CATULLI

VITA (*)

CAIUS VALERIUS CATULLUS (**) Veronæ natus est, quo tempore Terentius Varro in urbe claruit. Quidam Crispum Sallustium Catullo supparem faciunt. A Catulli autem natalibus ad P. Virgilium paulo minus quam duodeviginti anni connumerantur, si quorundam Annales sequimur. Quando et illud pro comperto habetur, carmen de passere Lesbæ ad Virgilium fuisse missum :

Si forsán tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

Ceterum non humili loco aut obscuro natus est : siquidem ejus parens, auctore Suetonio, Julii

(*) Ex Petro Crinito.

(**) Diminutivum est a Catio derivatum, ut a Lucio, *Lucullus*; *Marullus*, a Mario, etc. Notat Casanbon. ad Suet. Octav. C. LXIX.

Cæsaris hospitio familiariter usus est. Valerius autem Catullus primo traditur a Mallio Romam deductus, quum adhuc in tenera ætate ageret. Paulo mox ingenii facilitate et doctrina adeo Romæ adceptus, atque civibus gratus fuit, ut M. Tullii patrocinium meruerit; quod ipsum eleganti epigrammate ingenue testatus est, quo gratias Ciceroni patrono egit:

Disertissime Romuli nepotum,
Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli;
Quotque post aliis erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, pessimus omnium poeta;
Tanto pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Mallium vero, et ejus nuptias magno studio celebravit, cum quo se excusat parum sibi licere veteres amores, ut antea, decantare, quoniam fratrem amiserit, ex cujus interitu studium, inquit, suum scribendi carminis se abjecisse: sic enim ad Mallium:

Sed tibi ne mea sint ignota incommoda, Malli;
Neu me odisse putes hospitis officium,

Adcipe quam merseſ fortunæ fluctibus ipſe,
Ne amplius a miſero dona beata petas.
Tempore quo primum veſtis mihi tradita pura eſt,
Jucundum quum ætas florida ver ageret,
Multa ſatis luſi, non eſt Dea nescia noſtri,
Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.
Sed totum hoc ſtudioſum luctu fraternum mihi mors
Abſtulit, heu miſero frater adempte mihi!
Tu mea, tu moriens fregiſti commoda frater;
Tecum una tota eſt noſtra ſepulta domus.

Inter ceteros amicos Furium et Aurelium magnopere dilexit : Cinnam quoque, Cornificium, Fabullum et Verannium, quem alicubi et Veraniolum blanditer adpellat. Puellam præterea Ipsiſtillam, concivem ſuam, et Clodiam amavit, quam ficto nomine Leſbiam dicit, ſicuti Madaurensis Apuleius teſtatur, in oratione ad Claudium Maximum. Eruditorum conſenſu docti cognomen accepit : ita enim peculiari epitheto Catullus cenſetur : atque hunc quidem Ovidius Virgilianæ majeſtati opponit ; tantum nominis apud eruditos ac laudis eſt conſecutus ! Sed et verſus ipſius, quanquam ut duriuſculi notantur, quod uterque Plinius adfirmat, tamen perelegantes habiti ſunt, ac ſectato-

- res complures in his invenit, sicuti Pompeium, Saturninum, et Sentium Augurem, qui Catulli epigrammata ac Licinii mira diligentia ac studio sunt æmulati. Val. Martialis Catullum sibi ipsi audacter præponit; sic enim ad Macrum:

Nec multos mihi præferas poetas,
Uno sed tibi sim minor Catullo.

Opus suum ad Cor. Nepotem misit, virum doctrina et rerum cognitione egregium. Dividitur autem in libros tres, ut primus lyricos, secundus elegiacos, tertius epigrammata contineat. Ad hunc enim modum ordinem fere meliorem custodiemus. Elegiam de coma Berenices ex poeta Callimacho in Latinos numeros convertit, eamque ad Ortalum amicum misit, qui in elegiarum adhuc libro legitur. Idem Val. Catullus a Fabio Quinctil. et Diomede inter Iambicos reponitur; ab aliis, inter Lyricos. In Atticis vero noctibus, ut poeta elegantissimus et vetustissimus a Gellio laudatur. Neque illud omittendum est, fuisse ab ipso Catullo alia complura composita, quæ vitio longæ vetustatis desiderantur. C. autem Plinius, Hist. Nat. XXXVIII, ad

Cæs. Vespasianum, quum de magia disserit, amatorium de incantamentis carmen a Catullo editum refert. « *Hinc Theocriti, inquit, apud Græcos, Catulli apud nos, proximeque Virgilii incantamentorum amatoria imitatio.* » Sed carmen Ithyphallicum scripsit, ut est optimus testis Maur. Terentian. ad Novarenum, qui hos Catulli versiculos citat :

Et ferme modus hic datur a plerisque Priapo,
Inter quos cecinit carmen quoque tale Catullus :
Hunc tibi lucum dedico consecroque, Priape;
Nam te præcipue in suis urbibus colit ora
Hellespontica, ceteris ostreosior oris.

Cæsarem maxime, Julium Mamurram et Nonium Strumam iambicis nominatim proscidit, ex veterum consuetudine, ut C. Lucul. iambicorum auctor, Luciliusque et Nævius. Qua in re dignum illud memoria est, quod ipse Cæsar, quum *perpetua sibi stigmata* (ut ait Suetonius) *imposita videret, ex Catulliano carmine de Mamurra, eadem tamen die poetam ipsum cœnæ adhibuit, simulque hospitio suo, non secus atque antea, uti eum permisit.* Mortuus Romæ est juvenili admodum ætate, quum

annum circiter trigesimum ageret, ut quidam putarunt : quo tempore Publius Virgilius in urbe Cremona studiis operam daret. Notum et illud Ovid. de Catullo, Amor. III, Eleg. XV :

Mantua Virgilio gaudet; Verona Catullo.

C. VALERII CATULLI

VERONENSIS

CARMINUM

LIBER.

I.

AD CORNELIUM NEPOTEM.

Suum illi dedicat Libellum.

Quorū dono lepidum novum libellum ,
Arida modo pumice expositum ?
Corneli , tibi : namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas ,
Jam tum , quum ausus es unus Italarum
Omne ævum tribus explicare chartis ,
Doctis , Juppiter ! et laboriosis.
Quare habe tibi , quidquid hoc libelli est ,
Qualecunque : quod , o patrona Virgo ,
Plus uno maneat perenne seculo !

II.

AD PASSEREM LESBIÆ.

*Quo delectabatur admodum Lesbia sua, passerem
celebrat.*

PASSER, deliciæ meæ puellæ,
Quicum ludere, quem in sinu tenere,
Quoi primum digitum dare adpetenti,
Et acres solet incitare morsus :
Cum desiderio meo nitenti
Carum nescio quid lubet jocari
(Ut solatiolum sui doloris :
Credo, ut tum gravis adquiescat ardor) :
Tecum ludere, sicut ipsa, possem,
Et tristes animi levare curas !
Tam gratum mihi, quam ferunt puellæ
Pernici aureolum fuisse malum,
Quod zonam solvit diu ligatam.

III.

IN MORTEM PASSERIS.

Exstinctum eundem lamentatur.

LUGETE, o Veneres, Cupidinesque,
Et quantum est hominum venustiorum
Passer mortuus est meæ puellæ,
Passer, deliciæ meæ puellæ,
Quem plus illa oculis suis amabat:
Nam mellitus erat, suamque norat
Ipsam tam bene, quam puella matrem:
Nec sese a gremio illius movebat;
Sed circumsiliens modo huc, modo illuc,
Ad solam dominam usque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum,
Illuc, unde negant redire quemquam.
At vobis male sit, malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella devoratis:
Tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum male! O miselle passer,
Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

IV.

PHASELUS.

Phaselum laudat ob insigne sibi præstitum olim officium; nunc vero emeritum, et recondita quiete senescentem.

PHASELUS ille, quem videtis, hospites,
Ait fuisse navium celerrimus,
Neque ullius natantis impetum trabis
Nequisse præterire, sive palmulis
Opus foret volare, sive linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, insulasve Cycladas,
Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
Propontida, trucemve Ponticum sinum;
Ubi iste, post Phaselus, antea fuit
Comata silva: nam Cytorio in jugo
Loquente sæpe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica, et Cytore buxifer,
Tibi hæc fuisse et esse cognitissima
Ait Phaselus: ultima ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine,

Tuo imbuisse palmulas in æquore ,
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse ; læva , sive dextera
Vocaret hora , sive utrumque Juppiter
Simul secundus incidisset in pedem ;
Neque ulla vota litoralibus Diis
Sibi esse facta , quum veniret a mare
Novissimo hunc ad usque limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere : nunc recondita
Senet quiete , seque dedicat tibi ,
Gemelle Castor, et gemelle Castoris.

V.

AD LESBIAM.

*Vivendum atque amandum, quum nox perpetua sit
omnibus dormienda.*

VIVAMUS, mea Lesbia, atque amemus,
Rumoresque senum severiorum
Omnes unius æstimemus assis.
Soles occidere, et redire possunt :
Nobis, quum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetua una dormienda.
Da mî basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,
Dein usque altera mille, deinde centum :
Dein, quum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne sciamus,
Aut ne quis malus invidere possit,
Quum tantum sciat esse basiorum.